

Nederlanders in Australië' ('de Nederlandse gemeenschap trekt zich van het persoonlijke lot der Indonesiërs in Sydney in het geheel niets aan').¹

In diezelfde maand berichtte de Nederlandse consul-generaal te Sydney dat hij zich zorgen maakte over de invloed die Australische communisten op de Indonesiërs gekregen hadden, 'maar', schreef hij,

'wij hebben zelf ook schuld. Er wordt wel geld gegeven voor onze Inlanders, misschien te veel, maar in geestelijke of sociale zin wordt voor hen door ons niets gedaan. Er is geen contact tussen ons en hen. De Nederlanders zijn onverschillig voor hun eigen nationale zaak, dat merken wij hier elke dag, maar de Indonesische zaak bestaat voor hen helemaal niet. Zij schijnen de radicale verandering die op touw is, niet te kunnen inzien. Is het dus wonder dat deze mensen zich naar de Australiërs keren?'²

Na de oorlog herinnerde van der Plas zich nog duidelijk hoe hij bij zijn pogen om Indonesiërs door hun rijksgenoten als gelijkwaardigen te doen behandelen, in Australië met weinigen alleen was blijven staan. 'Wij vonden', vertelde hij in maart '53 aan de Enquêtemissie,

'bitter weinig steun bij de Nederlandse ... emigrantengemeenschap om een persoonlijke en menselijke verhouding met de Indonesiërs te scheppen. Integendeel, er gebeurden vaak ongelukken. Een zeer vermaard godgeleerde uit de westkust van Sumatra³ was ondergebracht in een tehuis in Australië. Hij heeft loyaal met ons samengewerkt ... Hij was een oude man, een man uit één stuk, voor wie ik veel eerbied heb gehad. Bij onze omroep had hij een belangrijke functie en hij deed het werk voortreffelijk. Hem was toegezegd dat hij en zijn vrouw een behoorlijke kamer zouden kunnen krijgen in het tehuis voor ambtenaren, een kamer die hij nodig had voor zijn werk. Toen hij daarover sprak met de eenvoudige Indisch-Nederlandse zogenaamde dame die het tehuis beheerde, schold zij hem uit voor 'bangsat'⁴, wel het ergste dat men tegen een Indonesiër kan zeggen. Ik heb deze oude man op mijn kantoor gehad en hij heeft daar gehuild van verbittering, dat deze belediging hem was aangedaan.'⁵

Uiteraard bleef de superioriteitswaan waarvan menige Nederlander in Australië en in de Verenigde Staten bleef getuigen, niet onbekend aan die Indonesiërs die daar of elders op posten van grote verantwoordelijk-

¹ A.v., 6 april 1944, aan de directeur van de *Nefis* (a.v., B 4). ² Brief, z.d. (april 1944), van J. B. Pennink aan van der Plas (a.v.). ³ Mochtar Loetfi, in de jaren '20 leider van een radicaal-Islamietische, nationalistische partij, de *Persatoean Moeslimin Indonesia*, het Verbond van Indonesische Moslims. ⁴ 'schoft' ⁵ Getuige van der Plas, *Enq.*, dl. VIII c, p. 1395.